

Trollsländor i Skåne 2009-2014

När detta skrivs har det redan setts vinterflicksländor (bilden ovan) på flera håll under några veckors tid, och även hittats nya lokaler för den i Skåne. Det innebär att säsongen är igång, den sista i vårt projekt. För snart ett år sedan meddelade vi att säsongen 2013 var den sista fältsäsongen. Som vi sedan gått ut med har vi förlängt det att gälla även 2014. Sista året ska all redovisning av projektet ske, så det blir extra viktigt att alla som är med verkligen rapporterar in sina uppgifter under året. Hör gärna av er till oss om ni har frågor eller vill ha hjälp: vi finns här för er!

I detta nyhetsbrev hittar ni information om årets aktiviteter och några allmänna tips och råd om några arter vi vet kan ställa till problem. Som vanligt efterlyser vi några arter lite extra också. Tänk på att du på hemsidan www.trollslandor.se kan hitta samtliga våra nyhetsbrev, där flera innehåller artbestämningstips och hur man hittar en del svåra arter.

Glöm inte anmäla dig till kickoffen 11 maj!

Magnus Billqvist

magnus.billqvist@naturskyddsforeningen.se

Linda Birkedal

linda.birkedal@naturskyddsforeningen.se

Linda Strand

linda@faunacoll.se

Hjälp oss få in fler rapporter!

Antalet rapporter och bokningar har varit mycket stort, men ändå behövs det fler. Denna sista säsong behöver vi därför DIN hjälp! Hjälp oss sprida information om projektet, hur man rapporterar med mera. Gör det på Facebook, Twitter, Instagram och hemsidor. Prata med dina kollegor på fikapausen. Sätt upp lappar på din arbetsplats, på Ekologihuset i Lund, Högsolan i Kristianstad och SLU i Alnarp. Berätta om projektet i din lokala förening, för dina insektsintresserade vänner, din scoutkår, på din skola och så vidare.

Se mer i detta nyhetsbrev om läget med rapporterna

och bokningen av rutor. Tänk på att alla rapporter är av stort värde, men särskilt de som görs i rutor med få eller inga fynd.

Validering

Vi vill påminna om att en del arter kräver dokumentation. Har ni bilder på arter som kräver detta men ni har svårt att ladda upp dem på Artportalen så går det bra att skicka dem direkt till någon av validerarna (Linda eller Linda, epost ovan).

Dokumentation krävs inte om arten är sedd på lokalen sedan innan. Är det en ny lokal för arten och doku-

mentation saknas så kan vi tyvärr inte använda fyndet. Nedanstående arter är de som vi kräver dokumentation av:

- Vandrande smaragdflickslända *Lestes barbarus*
- Vinterflickslända *Sympecma fusca*
- Månflickslända *Coenagrion lunulatum*
- Griptångflickslända *Coenagrion armatum*
- Mindre kustflickslända *Ischnura pumilio*
- Gungflymosaikslända *Aeshna subarctica*
- Klarblå mosaikslända *Aeshna affinis*
- Grön mosaikslända *Aeshna viridis*
- Brun kejsartrollslända *Anax ephippiger*
- Mindre kejsartrollslända *Anax parthenope*
- Tvåfläckad trollslända *Epitheca bimaculata*
- Mindre glanstrollslända *Somatochlora arctica*
- Spetsfläckad trollslända *Libellula fulva*
- Mindre sjötrollslända *Orthetrum coerulescens*
- Bred kärrtrollslända *Leucorrhinia caudalis*
- Pudrad kärrtrollslända *Leucorrhinia albifrons*
- Vandrande ängstrollslända *S. fonscolombii*

Samt förstås sådana som ej observerats i Skåne.

Några arter vi vill se mer av del 2

I förra nyhetsbladet (1 nedan) skrev vi om ett antal arter vi vill se mer av. Vi rekommenderar starkt vårt nyhetsblad från april 2013 (2) samt den särskilda efterlysning vi gjorde av tidig mosaikslända (3), där vi gav ganska långa beskrivningar och tips om hur man kan hitta nedanstående arter. Det gav dessutom resultat, då ökningarna av antalet rutor för dessa arter i flera fall ökade kraftigt!

Art	T.o.m. 2012	T.o.m. 2013	Förändring i antal rutor
Vinterflickslända	9	11	+2 rutor
Månflickslända	30	46	+16 rutor
Griptångflickslända	9	16	+7 rutor
Tidig mosaikslända	96	141	+45 rutor
Sandflodtrollslända	29	37	+8 rutor

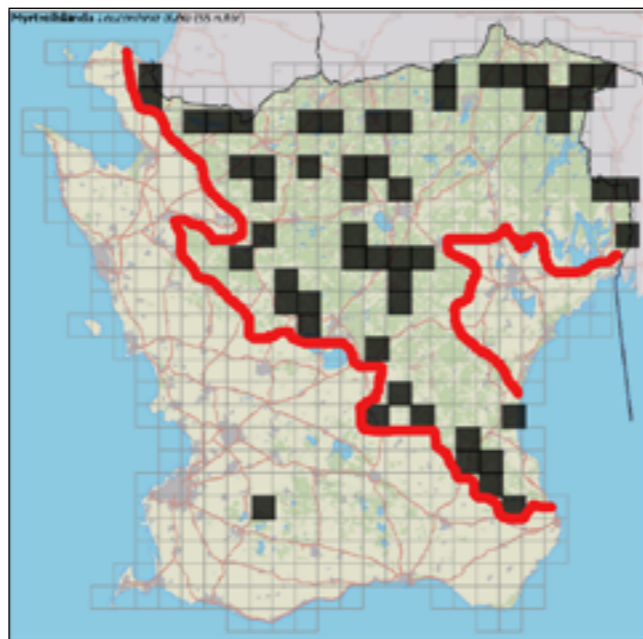
Ovan nämnda nyhetsblad kan laddas ned här:

1. http://www.trollslandor.se/Troll_nyhetsblad_dec13.pdf
2. http://www.trollslandor.se/Troll_nyhetsblad_apr13.pdf
3. http://www.trollslandor.se/Rapportera%20tidig%20mosaik_low.pdf

Här kommer några fler tips om bland annat arter vi vill se mer av.

Skogsarter

Det finns ett knippe arter som de som har rutor utanför skogsbygden i princip helt kan bortse från att leta efter. Vad vi menar med "skogsbygden" visas av kartan nedan.

I det här fallet är det rapporter av myrtrollslända som visas som svarta rutor, och som mycket väl återspeglar att dess utbredning sammanfaller med skånsk skogs- och mellanbygd. Vi hade fått i stort sett samma resultat om vi istället visat kartorna för gungflymosaikslända, stenflodtrollslända, tvåfläckad trollslända, mindre glanstrollslända och bred kärrtrollslända.

Som man kan se på kartan finns det undantag, i myrtrollsländans fall en ruta i sydvästra Skåne. Liknande kartor, men med några fler undantag, får vi också för starrmosaikslända, kungstrollslända, sandflodtrollslända och mindre sjötrollslända.

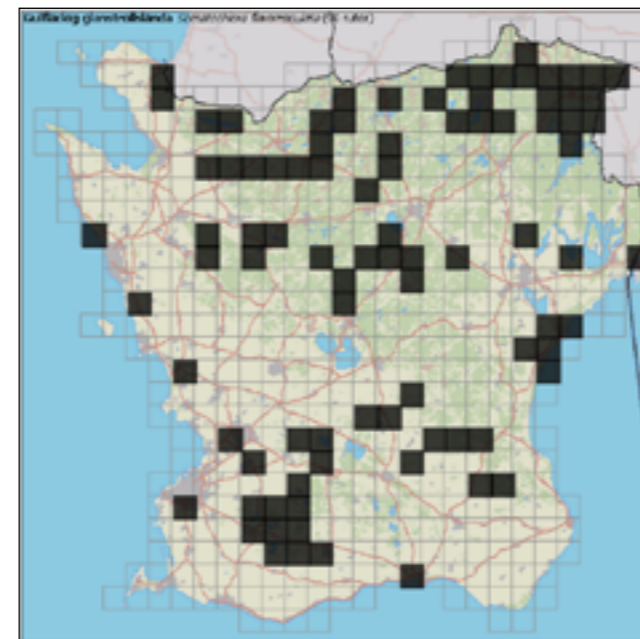
Varför lyfter vi då fram just dessa arter? Av flera skäl men främst två:

1) Det som förenar dessa arter förutom miljövalet är att vi hittills har relativt få eller mycket få rapporter av dem alla. Är du nyfiken på dem så är du varmt välkommen att besöka eller till och med boka rutor i det berörda området. Alla rapporter är välkomna!

2) Ni som har rutor tydligt utanför den röda linjen kan strunta i att försöka hitta dem. De finns inte alls eller mycket fåtaligt i helt öppna landskap, om dessa inte ligger nära näringsfattiga skogsområden. Ni behöver alltså inte lägga tid på att tappa till luckorna med dessa arter där!

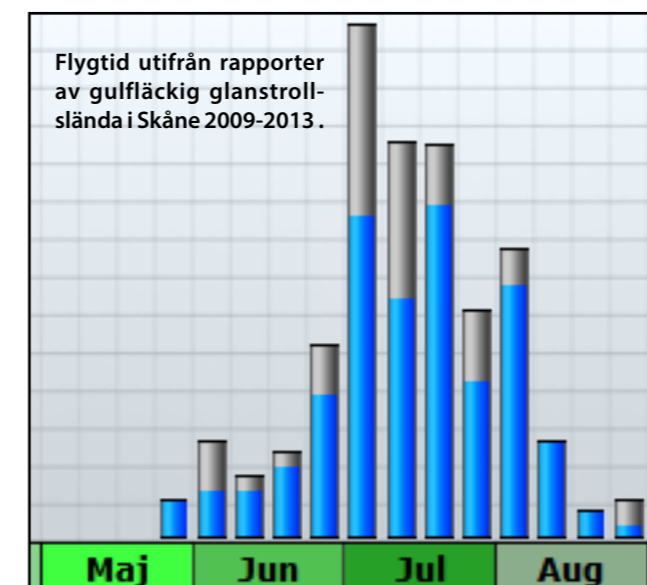
Gulfläckig glanstrollslända

En art vi vill flagg för att få in fler rapporter av, är gulfläckig glanstrollslända. Det är en art som rapporterats från ganska många rutor (90 t o m 2013), men vi tror den finns i betydligt fler. Den finns i en uppsjö av miljöer, som näringsfattiga såväl som näringsrika vatten. Det får gärna vara vegetationsrika vatten i skog eller i

halvslutna miljöer. De enda trender man möjligen kan utläsa av kartan ovan är att den är vanligare i skogs- och mellanbygd, men vi tror det finns två skäl som gör att den inte rapporterats i ännu större utsträckning.

Det första är att gulfläckig glanstrollslända inte patrullerar över vatten lika mycket som metall- och guldtrollslända, eller åtminstone inte lika individrikt. Leta istället efter den längs skogsvägar, i gläntor, på hyggen och ute på myrar. Patrullerar gör den gärna

över strandvegetationen eller en bit från vattnet, särskilt ute över öppna ytor i anslutning till vattnen. Om man helt koncentrerar sig till att inventera vattnen i sin ruta kan man därför missa den, så stega iväg en bit och leta i nämnda miljöer.

Det andra skälet är att gulfläckig glanstrollslända när den blir äldre och därmed sliten, nära nog tappar de gula fläckarna och därmed gör den mer lik inte minst den vanligare arten metalltrollslända. Se bilderna här och på nästa sida för hur den ser ut då.

Helt fräsch (dvs teneral) gulfläckig glanstrollslända. Så här fräsch är arten omiskännlig.

Nedan: Bakkropppar av ganska fräsch hona (2) respektive hane (3). De gula fläckarna syns fint även i den här vinkeln. Det blir svårare sen, vilket syns på nästa bildpar.

Ovan: Fläckarna på bakkroppens sida på gulfläckig glanstrollslända mörknar med åldern, här illustrerat av två olika hanar. Den nedre är äldst, och där är fläckarna knappt skönjbara. Det finns förstås andra karakterer man kan använda också, men då dessa fläckar är det mest uppenbara, är det lätt att missa arten när de blivit så slitna som den nedre hanen. Leta därför med fördel efter den inte allt för sent, förslagsvis då flest rapporteras enligt stapeldiagrammet på föregående sida.

Aktiviteter 2014

11 maj: Sista kickoffen!

Den här dagen sker den allra sista kickoffen i projektet så missa inte chansen att bli peppad och ta del av vårt fina program!

Programpunkter klara hittills:

1) Vi är glada att välkomna Ulf Norling som kommer att berätta om grön mosaikslända: dess speciella biologi, hur larverna lever, och kan hittas och identifieras, med mera. Ulf kommer också att visa hur fjällmosaiksländans larver ser ut, med anledning av 2) nedan.

2) Enligt en del litteratur förekommer fjällmosaikslända i Skåne, men vi har inte lyckats hitta den under projektet. Ola Elleström resonerar kring de äldre uppgifter som finns, omständigheter kring dessa, hur det ser ut på andra lokaler i södra Sverige där arten förekommer och i vilka områden och på vilka lokaler vi främst bör leta efter den. Finns fjällmosaikslända i Skåne ska vi hitta den 2014!

3) Magnus Billqvist kommer med anledning av att det är sista säsongen och hela projektet under året ska redovisas, att presentera hur man gjort detta i andra länder. Magnus visar upp andra atlasprojekt

LÄR DIG MER OM GRÖN MOSAIKSLÄNDA PÅ VÅR KICKOFF!

LÄR DIG MER OM FJÄLLMOSAIKSLÄNDA PÅ VÅR KICKOFF!

och redogör för trender som rör t ex de arter som tros vara på väg hit.

4) Linda Birkedal kommer att peppa alla närvarande med allehanda tips och hjälpmedel och saker att tänka på för att få ut så mycket som möjligt av den sista säsongen.

Vi bjuder på fika och lokalen kan bli full så missa inte att göra **ANMÄLAN** till magnus.billqvist@naturskyddsforeningen.se. Kickoffen sker från kl. 15.00 på Naturskyddsforeningen i Skånes kansli i Lund.

28 juni: Limhamns kalkbrott

Den här dagen bjuder vi alla trollsländeinventerare på en liten present som tack för gott arbete under projektet. Ola Enqvist börjar med att berätta om kalkbrottets historia och användning och sen tittar vi gemensamt på brottets trollsländor. Vi hoppas se mindre kustflickslända, mindre sjötrollslända, blå kejsartrollslända med mera.

ANMÄLAN är obligatorisk och görs till magnus.billqvist@naturskyddsforeningen.se. I god tid innan får de som anmält sig mer info om tid och samlingsplats.

FÖRTYDLIGANDE: normalt sett är alla välkomna på våra aktiviteter, just detta är dock i första hand för de som inventerar, dvs bokar rutor i Skåne. Skälet är bl a att vi inte får vara för många på en gång i kalkbrottet och för att vi vill ge något tillbaka till de som inventerar. Finns det platser kvar är även andra trollsländeintresserade välkomna.

Det går å andra sidan fint att boka rutor fortfarande, <http://trollslandor.se/sida1.html> och info på följande sidor.

14-20 juli: Sommarläger 2014

Sista sommarlägret i det skånska trollsländeprojektet tar plats i norra Skåne, där vi under en veckas tid till-

sammans umgås och undersöker regionens trollslände-fauna. Alla är välkomna, oavsett kunskapsnivå. Vi utgår från Lillgården utanför Bjärnum.

Även den här sommaren bjuder vi in trollsländeintresserade att spendera en eller flera dagar för exkursioner, föreläsningar, kurser, grillkvällar, bad, fiske, med mera, med målet att tillsammans inventera spännande delar av Skåne samtidigt som vi umgås och lär känna varandra. Det är gratis att delta för alla som är med på dagarna och bidrar till inventeringen. Man behöver inte boka eller anmäla närvaro om man bara gör dagsbesök, men man måste meddela om man planerar att spendera en eller flera nätter på gården.

Tanken är att vem som helst kan komma förbi och vara med under en dag eller flera, och man får gärna även ta med sig och bjuda vänner och bekanta som inte är engagerade i projektet. Vi bjuder också som vanligt in trollsländeintresserade från övriga landet och resten av Europa.

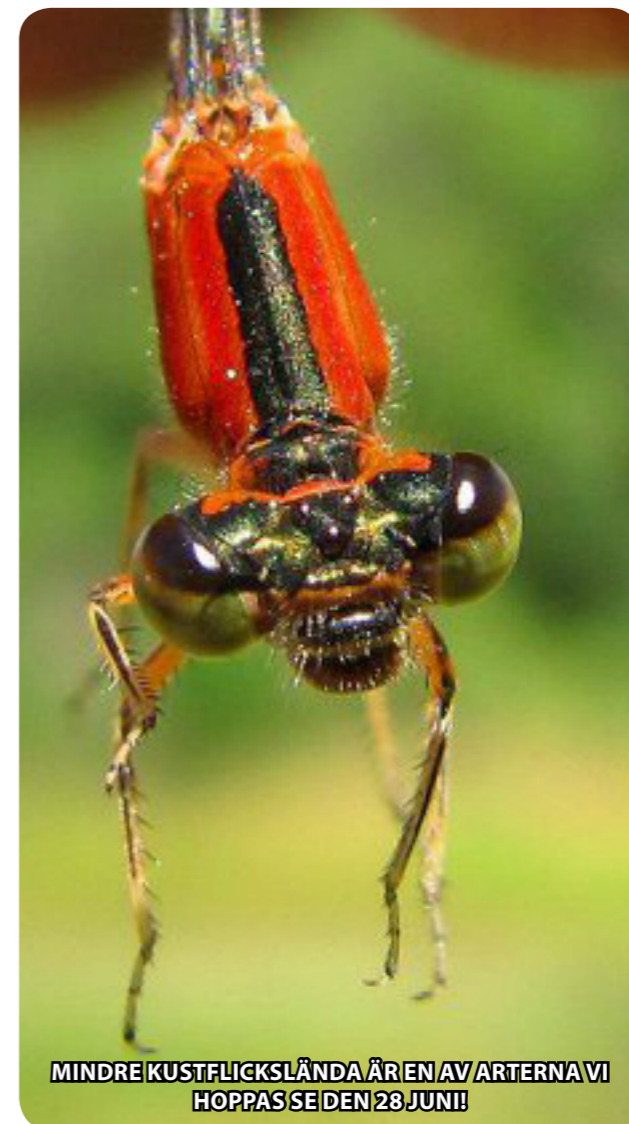
Varje dag kommer vi att samlas kl 10.00 för gemensam avfärd (samåkning så långt möjligt) och indelning i grupper så vi kan besöka så många platser som möjligt. I varje grupp ingår en ansvarig som är både kunnig och har kartor över områdena som ska besökas. Vill du möta upp senare under dagen går det också bra, bara kontakta någon av oss som är där. Tänk på att tackningen lokalt kan vara mycket dålig.

Varmt välkomna!

Har du frågor eller redan nu vill boka sängplatser så hör av dig till Magnus Billqvist magnus.billqvist@naturskyddsforeningen.se

Insekternas dag

Insekternas dag har arrangerats några år i rad nu med olika resultat. Vi uppmanar er som vill att arrangera egna aktiviteter denna dag i augusti. Flest deltagare får man när man gör något lättillgängligt, som tätt

MINDRE KUSTFLICKSLÄNDA ÄR EN AV ARTERNA VI HOPPAS SE DEN 28 JUNI!

ortsnära eller vid publikmagneter som Skrylle, Torup och i nationalparker.

Det behövs inte mycket! Det är så många som blir glada och tacksamma när de får se trollsländor nära. Vi hjälper er med att sprida information om de olika arrangemangen.

Småkrypsportalen flyttar in i nya Artportalen

Du som har konto i Artportalen och där angett epost ska ha fått detta tillsänt, men vi uppmärksammar det här för säkerhets skull.

Under andra halvan av maj flyttar Småkrypsportalen in i nya Artportalen. Ditt konto i Småkrypsportalen kommer inte gälla i nya Artportalen. Ditt konto som du har på Småkrypsportalen kommer inte längre gälla. Om du inte redan har ett konto i nya Artportalen kommer du behöva skapa ett.

Du kommer åt alla dina fynd från Småkrypsportalen i nya Artportalen. Efter flytten till nya Artportalen kan du enkelt koppla ihop ditt gamla konto med ditt nya

för att få åtkomst till alla dina fynd.

Vissa listor finns ännu inte i nya Artportalen

Listorna är ännu inte lika utbyggda i nya Artportalen som i Småkrypsportalen. Det som inte finns är möjligheten att se vilka arter inom en artgrupp man inte rapporterat, man kan inte jämföra listor mellan olika år och man kan inte jämföra två personers listor med varandra.

Förbättringar och skillnader

I nya Artportalen har en del förbättringar gjorts, t.ex. bättre kartor, granskaläge innan publicering och förbättrad import av stora datamängder. En stor fördel är också att man nu kan rapportera alla arter i samma system. Här kan du läsa vad som är nytt och förbättrat i nya Artportalen <http://www.artportalen.se/Home/NewsSummary>.

Mer information och kontakt

Har du frågor är du välkommen att mejla support@artportalen.se

Missa inte årets sommarläger! Här nedan ser du effekterna av lägret i nordvästra Skåne i juli 2013!

Tack alla som var med och bidrog under sommarlägret i nordvästra Skåne!

Nedan visas två kartor med antalet arter i rutorna i området vi besökte. Den första visar alla arter rapporterade till och med 2012, den andra till och med 2013-07-14, det vill säga när vårt läger avslutades. Vi står inte för alla fynd men kartorna visar ändå tydligt vilken betydelse vårt läger hade. Har ni vägarna förbi under sensommaren eller våren så gör gärna besök i rutorna så vi får in även vår- och sensommararter.

Tack ännu en gång och förhoppningsvis ses vi snart igen!

Till och med 2012

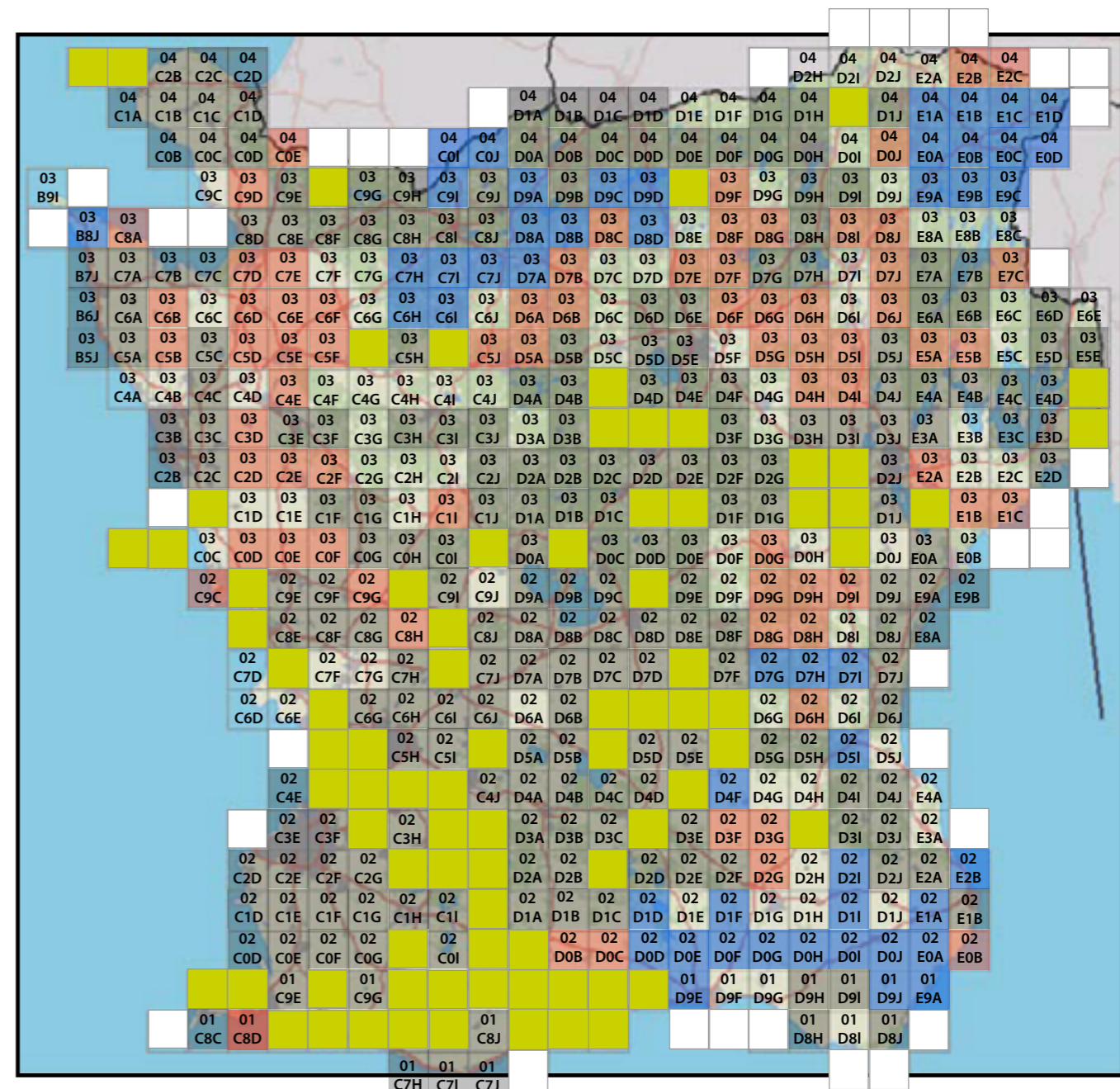
Till och med 2013-07-14

Bokningsläget 14/4 2014

Boka gärna rutor innan säsongen! Jämför bokningsläget med rapporteringsläget på nästa sida. De orangeaktiga, prioriterade rutorna nedan motsvarar de helt utan obsar eller med ljust gul färg på nästa karta.

De blåmarkerade rutorna har nästan enbart besökts under juli, så om du är bortrest eller av annan anledning förhindrad att inventera i juli kan du boka och färdigställa en av dessa rutor.

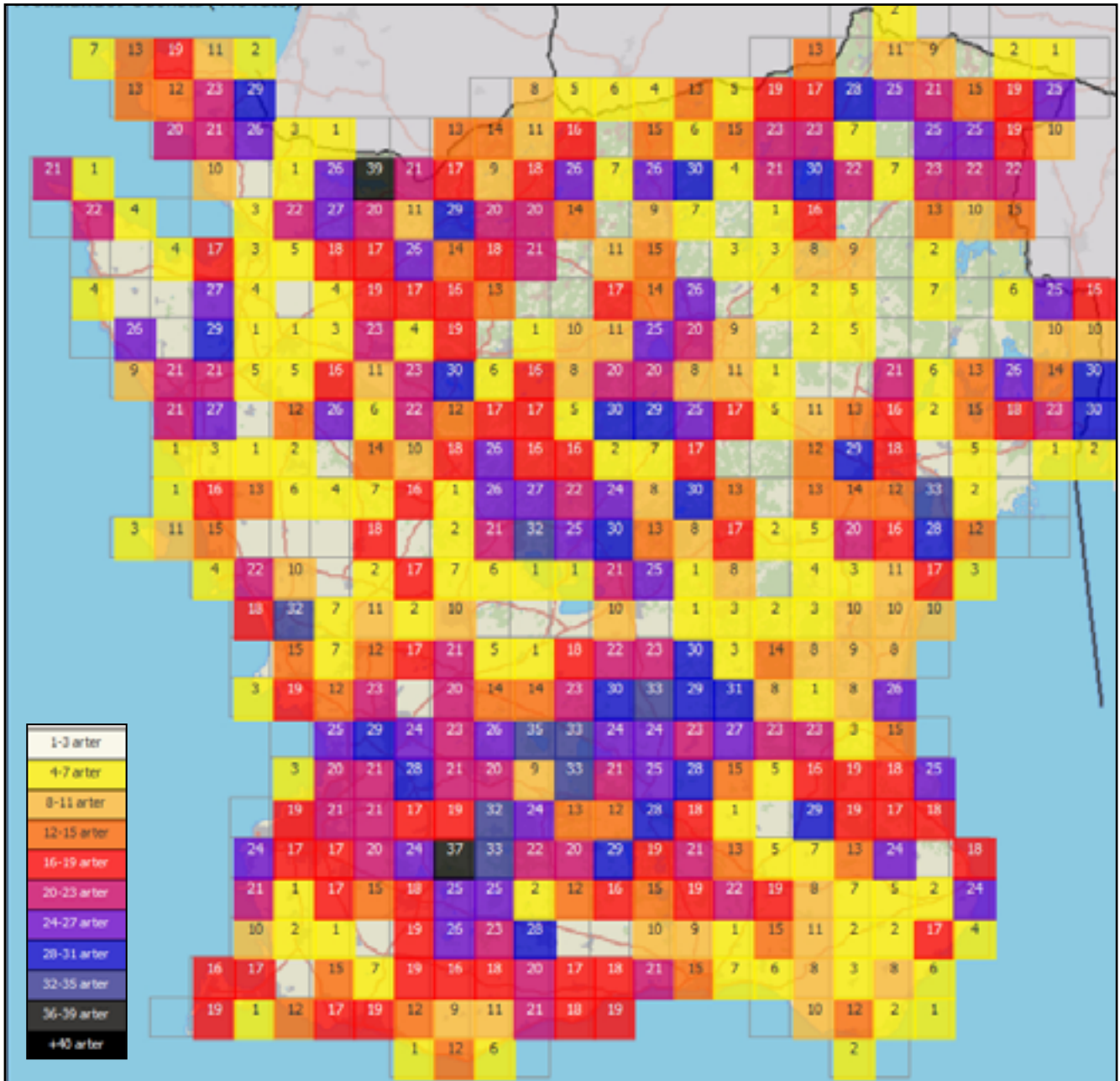
- Prioriterad ruta (71):** ruta som inte är bokad och med färre än fem arter rapporterade. **Boka gärna dessa rutor!**
- Ledig ruta (80):** de rutor som tillsammans med ovanstående i dagsläget är möjliga att boka. Fem arter eller fler är redan rapporterade.
- Bokad ruta (265):** de rutor som till dags dato bokats.
- Slutredovisad ruta (81):** de rutor som till dags dato rapporterats som färdiginventerade.
- Ruta som utgår (35):** rutor som är undantagna för att de är otillgängliga pga beträdnadsförbud eller ligger till största delen till havs eller i angränsande landskap.
- Projektets egna rutor** (ingår i bokade rutor): de rutor som inventeras under exkursioner och läger i projektets regi.
- Boka rutor** gör du genom magnus.billqvist@naturskyddsforeningen.se, 046/33 56 51, 0733/204 777. Glöm inte lämna namn, adress, telefon och epostadress.

Rapporteringsläget 14 april 2014

Den här kartan kan vem som helst se på Artportalen. Varje gång någon rapporterar något uppdateras den automatiskt. Boka gärna rutor helt utan obsar eller med ljust gul färg, för där gör man mest nytta. I en ruta helt utan arter är man verkligen pionjär: i de flesta fall finns där inga som helst observationer gjorda, även innan projektet startade. Länken till kartan är krånglig, men kopiera och klipp in den i webbläsaren om den inte fungerar direkt:

<http://svalan.artdata.slu.se/bugs/atlas/atlas.asp?landskapskod=1&setraster=on&visaantal=on&fromyear=2009&toyear=2014&art=3000172&x=45&y=9&scale=1>

Inventeringen av trollsländor i Skåne sker ideellt, dock har ekonomiskt stöd för projektledning, resor, kurser och inrapportering av data, erhållits av Region Skåne, Länsstyrelsen i Skåne, Naturskyddsföreningen i Skåne, Lunds Naturskyddsförening och Studiefrämjandet Skåne-Blekinge. Medel har också sökts från samtliga skånska kommuner vilket lett till att kommunerna i Eslöv, Helsingborg, Höganäs, Höör, Kävlinge, Landskrona, Lomma, Lund, Svedala, Trelleborg, Vellinge och Ystad bidrar.

